Onze inlandsche Boomen

De Beuk (Fagus Silvatica)

Ontluikende tak van den beuk.

Gedeelte van een bloeienden beukentak.

Tak met vruchten van den beuk.

Een stukje schors van den beuk.

venals de Eik, is ook de Beuk een in ons land algemeen bekende, in het wild voorkomende en overal aangeplante boom, die, al staat hij ook, wat kracht en zwaarte betreft, bij den eik ten achter, toch met betrekking op de vastheid en taaiheid van hout en den bijzonder fraaien majestueuzen bouw, met den eik kan wedijveren. Voorzeker is ook de beuk een onzer fraaiste woudboomen. In hem vereenigt zich de mannelijke kracht van den eik en de vrouwelijke gratie der linde.

Op den hoogen, slanken, takloozen stam waarvan de bast zilvergrijs van kleur is, verheft zich de dichte, domvormige kroon die haar loof reeds in de eerste helft van Mei tevoorschijn toovert en dan overal een heerlijk voorjaarsbeeld tentoonspreidt. Een beukenbosch was daarom, reeds bij de oude Germanen, zeer gewild en is door middeleeuwsche dichters dikwijls bezongen.

In menig opzicht is de beuk ook een zeer nuttige boom. Vooreerst levert hij ons, daar hij ook hier te lande uitstekend wil groeien en betrekkelijk spoedig een hoogte van 16 tot 24 Meter bereikt, terwijl een middellijn van 1.20 M. geen zeldzaamheid is, een uitstekend werkhout en een niet minder uitstekend brandhout. Het vaste en harde beukenhout laat zich zeer goed bewerken en ook polijsten, zoodat het een zeer gewenscht materiaal vormt voor timmerlieden en kastenmakers en ook voor wagenmakers, terwijl het eveneens voor draaiwerk overal in aanmerking komt. Veel wordt het ook gebruikt voor het maken van nappen en voor borstelwerk, terwijl in het Schwarzwald de wijzerplaten der bekende Schwarzwalder klokken ervan gemaakt worden. Daar het echter heel veel blootstaat aan wormsteek, is het voor bouwhout ongeschikt. Als brandhout wordt het om zijn hittend vermogen door geen enkele andere houtsoort overtroffen. De asch ervan levert ons de potasch en de kolen van beukenhout worden door de zilversmeden gebruikt.

Maar ook de vruchten van den beuk zijn zeer nuttige voortbrengselen. Deze worden dan ook in jaren waarin de beuken een rijken oogst afwerpen, ijverig door groot en klein verzameld en leveren voor zeer velen een niet te versmaden verdienste op. Deze vruchten, de beuk- of boeknoten, zijn zeer geschikt tot voeder en vooral tot mesting van varkens, maar worden daarvoor in ons land toch weinig gebruikt. Veel meer dienen ze echter voor het bereiden van olie, die niet alleen geschikt is om te branden, maar ook wel bij de bereiding van spijzen gebruikt wordt en langer dan elk ander soort olie bewaard kan worden. Zelfs het buitenste bekleedsel der vrucht, het houtachtig geworden hulsel, heeft nog eenige waarde, daar het hier en daar wel als brandstof gebezigd wordt.

De fraaiheid van den beuk komt vooral daar tot zijn recht waar groote lanen ervan zijn aangelegd. Denken we slechts aan de eenig-mooie, tot ver over onze grenzen bekende beukenlaan, behoorende bij het Kasteel Middachten, de Middachterallée, en aan zoovele andere in ons land aanwezige beukenlanen.

Ook de hier afgebeelde laan, gelegen bij de Uitspanning „De Zutphen-boer" in het dorpje Wilp bij Deventer, de zoogenaamde Zutphenboer-laan, grenzende aan en behoorende tot het Landgoed „De Lathmer", mag met eere genoemd worden.

Ook een beukenbosch levert in den zomer een riant gezicht op. De rechte, gladde stam geeft ons een indruk van de hardheid en de vasthei van het hout en de breede, dichte, afgeronde kroo schenkt ons een verkoelende schaduw. De takken va den beuk, die meer opgericht zijn, dan die van den eik, streven hemelwaarts tezamen, evenals de spitsbogen van een gothisch kerkgebouw. De kortgesteelde, eironde, gaafrandige of eenigszins golvende, getande bladeren zijn aanvankelijk zijdeachtig gewimperd, later kaal.

Ook de beuk brengt tweeërlei bloesems voort. De mannelijke hangen in bosjes aan lange stelen en de acht tot twaalf helmknopjes zijn omgeven door een vijf- tot zesspletig bloemdek. In de van vele draadvormige schubjes voorziene, meest zittende, vrouwelijke bloesems, bevinden zich gewoonlijk maar twee bloesems, waarvan het kleine vruchtbeginsel drie stijlen draagt. Uit deze laatste ontwikkelen zich meestal twee, van een stekelig, vier spleten openspringend houtig hulsel omgeven, driekantige vruchtjes, die van een perkamentachtige huid zijn voorzien. Dat zijn de bovengenoemde beuk- of boeknoten.

De beuk bezit een diep in den bodem indringenden penwortel en vele krachtige zijwortels. Hij stelt zich met droger en schraalder, dus minder voedzamen grond tevreden dan de eik, maar kan niet tegen te veel nat. Een leemachtige zandgrond is het meest geschikt voor hem.

Beuk op het landgoed „De Poll" te Gietelo-Voorst. *(foto's Tepe).*

Roode of bruine beuk op het landgoed „De Poll" te Gietelo-Voorst